code no : 14

विषयः - विश्वासः

"पुत्र ! उत्तिष्ठतु ! माता स्वपुत्रं निद्रात प्रत्यागच्छतुं । निर्बन्धयति स्म । किन्तु मातायाः वाक्याः नाश्रुणोति रामेन ।....

पुरा, एकः प्राचीनः ग्रामः भवति कृष्णपुरम् । पुण्य पुरातन मन्दिरस्य आलयः च भवति । अस्य ग्रामवासिनः ~~मुख्यमुख्य~~ भवति निष्कपटता । ग्रामे वहुः कर्षकेः एकः भवति वेलयुधः । तस्य पुत्रः भवति श्रीधरः । तस्य विवाहानन्तरम् किमपि कर्मः नास्ति चेत सः अधीव दुखितः अभवत । किन्तु, किञ्चित दिनान्तरे श्रीधरस्य विद्यायाः योग्यतानुसृतं कर्मः उपलभ्यते स्म । उच्चविद्यालयस्य भूमिशास्त्र अध्यापकस्य स्थानम् । तत् लब्ध्वा सः, तस्य कुटुम्बः च अतीव सन्तोषे अभवत । किन्तु तस्य प्रवृत्ति स्थानं स्वग्रामात बहिर्प्रदेशे अभवत । अतः श्रीधरः, स्वकुटुम्बस्य साकं विद्यालयस्य समीप देशं गच्छतुम् चिन्तयति स्म । इदं समयं श्रीधरस्य एक पुत्रः रामः ~~प~~ पञ्चमी कक्ष्यायाः विद्यार्थी स्म । अतीव साधु, दयालु रामेन कृष्णपुरम ग्रामात ~~स्व~~ स्वमित्रं, बान्धवं च उपेक्ष्य अन्यतम देशं गच्छतुम इच्छा नास्ति स्म ।

किन्तु श्रीधरः निर्बन्धितः आसीत । दिनान्तरे ते ग्रामात् अत्र गच्छन्ति स्म । श्रीधरः तस्य अध्यापन सेवन रंगे सत्यसन्तपूर्वं अवर्तयत । किन्तु, इदं प्रदेशः ग्रामप्रदेशात् अतीव व्यत्यासं दृश्यति स्म । विभिन्न स्वभाव मनुष्याः तेषां अहङ्कारम्, असूया सर्वं श्रीधरेन दिनं प्रति पश्यति स्म ।

दिनाः अगच्छन्... रामस्य चतुरदश वयसि एकः प्रभाते श्रीधरस्य मृत्यु संभवति स्म । उत्तम मित्रः, बहुमान्यः अध्यापकः, स्नेहोन्मयः पतिः, वात्सल्य दायकः पिता आदि खलु श्रीधरः । तस्य विरहं सर्वेषां मनसि अतीव दुःखं प्रदानयति स्म ।

:
:

तेषां भूतकालस्य चिन्ते सर्वं विस्मरत्वानन्तरम् उपविशति माता । अद्य रामस्य भावि, जिवनं, विद्याभ्यास सर्वं तस्याः हस्ते भवति । यदा श्रीधरस्य स्मरण रामस्य मनसि अगच्छत्, तथा रामस्य स्वभावे अतीव व्यतियानं दृष्टुं शक्नुमः । तस्य सुशीलता नश्यति स्म ।..

माता पुनः तं अवदत् "पुत्र, उत्तिष्ठतु भवतः निद्रा पर्याप्तम् भवति । विद्यालयं गच्छतुम् समयं आगच्छति राम ! उत्तिष्ठतु ।

सः उत्तिष्ठति । न पठनं, न स्नानं, न भोजनम् । सः विद्यालयम् अगच्छत् । पुत्रस्य इदृप्रकारं स्वभाव व्यत्यासम् पश्य ~~$~~ माता अतीव ~~दुःखी~~ ~~अ~~ दुःखवति अभवत् । किन्तु, मातायाः समक्षं सः अतीव स्नेहम् ~~$~~ भवति स्म ।

एकदा दिने, रामस्य विद्यालयस्य प्रधान अध्यापिका तां विद्यालयम् क्षणति स्म । अनन्तरम् अवदत्, "भवति, रामः किं संभवत् ? सः विवेकशालिः, पठन - पाठेतर विषये प्रगल्भाः च आसन् । किन्तु, अद्य सः अलसः भवति ~~*~~ वारे अर्धदिने ही सः विद्यालये नागच्छति ।~~!~~ किन्तु अस्य कारणम् किम् ?" अध्यापिकायाः वाक्याः श्रुत्वा दीन स्वरेण माता अवदत् ~~"क्षम्यता~~ "क्षम्यतां, किञ्चित दिनाः सः उदरवेदनायां पीडयति स्म । अतः ~~मम~~ सः पठनविषये श्रद्धा केन्द्रीकर्तुं अशक्तः अभवत् । तत् श्रुत्वा अध्यापिका प्रत्यवदत्, "हाँ..! विषयः नास्ति । ~~मां~~ भवत्यायाः दुःखस्य कोपि आवश्यकता नास्ति । अहं, तस्य स्वभाव व्यतिथानस्य कारणम् ~~$~~ ज्ञातुम् वदामि स्म । सः उत्तमः भवति । भवति गृहम् गच्छतु ।"

सन्ध्या समयम् । मातायाः विद्यालय सन्दर्शनम् न ज्ञातः पुत्रः । प्रकृती नमस्कृर्जी अभवत् । किन्तु सः न प्रत्यागच्छत् । सा दुःखितेन ईश्वरं प्रति प्रार्थयति, ~~हे~~ ~~भगवान्~~, ~~मम~~ स्वपुत्रस्य रक्षार्थं ।

तस्य पितुः मरणसमये सः राम: एकः प्रतिज्ञा अवदत् "पिता, भवान् भवति मम जीवितस्य उत्तम पुरुषः। कोपि विषमस्य आवश्यः नास्ति। मम माता मम श्वासे प्राणवा भवति। अस्यायाः संरक्षणम् मम कर्तव्यम् च भवति"। सा चिन्तयति।

किञ्चित समयानन्तरम्, पुत्रः गृहं प्रत्यागच्छत्। सा इदं समये आगमनस्य कारणम् कथति स्म। निश्चयेन सः सत्यं मात्रं वदति: इति विश्वासः मातायेः अभवत्। किन्तु सः अवदत् "मातः, अहं मम मित्रस्य गृहे पठितुम् अगच्छत्", इति। सा कोपि नावदत्। पुत्रं प्रति स्वविश्वा हीनं संभवस्य दुःखे अभवत् सा।

अनन्तर दिनं, रामस्य लहरि उपयोगं अनुसृत्य किञ्चित संसारा: प्रदेशे प्रसरति। इदं कार्यं श्रुत्वा मातायाः निद्रा नष्टति स्म, भोजनं, समाधानं च नष्टति स्म। लहरि उपयोगं भवति पुत्रस्य अलसतायाः कारणं। सा चिन्तयति स्म। अतीव श्रेष्ठः अध्यापकस्य पुत्रः कथं इदं प्रवृत्ति कुर्वन्तः इति प्रदेशवासिनां संशयम्। दिनं प्रति असत्य वाक्येन पुत्रः स्वमातायाः विश्वासं प्रापवान् स्म। मातायाः विचारे सः अतीव सुशीलः अभवत्। किन्तु अद्य सा सन्तापवस्ता आनन्दती मातायाः निद्रा, समाधान, भोजन हीन अवस्था दृष्ट्वा रामः अतीव दुःखितः अभवत्। सः स्वप्रवृत्ति दोषस्य आवृत्ति मनसि पतति। क्षमार्थं सः मातायाः प्रति रुदयति स्म। सः क्षमा अवदत्। मातायाः नेत्रात् आनन्दस्य अश्रुभिः प्रवहति। चिरकाले ते सन्तोषेण जीवति स्म।